

Kopi av spørreskjema – fylles ut elektronisk via link i e-post (i 1 eksemplar)

Gjennomgang av praktisering av naturmangfoldloven – spørsmål til kommunene

Multiconsult utfører en gjennomgang av praktiseringen av naturmangfoldloven på vegne av Klima- og miljødepartementet (se også vedlagt brev fra KLD datert 3. juni 2014). Gjennomgangen omfatter fire regelverk:

a) Prioriterte arter (planteartene dragehode, honningblom og rød skogfrue, insektartene elvesandjeger, eremitt og klippeblåvinge, og fugleartene dverggås og svarthalespove, totalt åtte arter).

b) Utvalgte naturtyper (slåttemark, slåttemyr, hule eiker, kalklindeskog og kalksjøer, totalt fem naturtyper).

c) De miljørettslige prinsippene (§ 8 om kunnskapsgrunnlaget, § 9 om føre-var prinsippet, § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, § 11 om kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, og § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, totalt fem prinsipper).

d) Dispensasjonspraksis i verneområder etter § 48.

Dispensasjonspraksis i verneområder etter § 48 (d) er håndtert separat. Denne henvendelsen gjelder prioriterte arter, utvalgte naturtyper og de miljørettslige prinsippene (a-c).

Spørreundersøkelsen under omhandler følgende tre deler:

Del 1: Prioriterte arter. (denne delen avkortes automatisk dersom det svares at det ikke er prioriterte arter i kommunen)

Del 2: Utvalgte naturtyper. (denne delen avkortes automatisk dersom det svarest at det ikke er utvalgte naturtyper i kommunen)

Del 3: De miljørettslige prinsippene (§§ 8-12).

Skulle det være spørsmål eller kommentarer, ta gjerne kontakt. Kontaktpersoner hos Multiconsult: Gro Dynes (tlf.nr.: 971 25 640, e-post: gro.dyrnes@multiconsult.no) og Svein Erik Hårklau (tlf.nr.: 909 83 369, e-post: svein.erik.harklau@multiconsult.no). Kontaktpersonen i Klima- og miljødepartementet er Ida Sletsjøe (tlf.nr.: 222 45 876, e-post: ida.sletsjoe@kld.dep.no).

Vi ser fram til kommunens respons, da dette utgjør et svært viktig grunnlag for gjennomgangen av praktisering av naturmangfoldloven.

1. Kommunens navn

---

2. Kommunenummer

---

3. Seksjon og avdeling

---

4. Navn på kontaktperson(er) og kontaktdetaljer (telefon og e-post)

Del 1: Prioriterte arter - spørsmål til kommunene

Ett av de fire regelverkene der praktiseringen gjennomgås er prioriterte arter (PA), jfr. forskrifter av 20. mai 2011 (planteartene dragehode, honningblom og rød skogfrue, insektartene elvesandjeger, eremitt og klippeblåvinge, og fugleartene dverggås og svarthalespove, totalt åtte arter). Gjennom denne delen av spørreskjemaet (del 1) innhenter vi informasjon om saker eller planprosesser der PA har vært en relevant problemstilling i kommunen. Der det er relevant ber vi om at det innhentes informasjon fra andre avdelinger eller personer hos kommunen.

5. Finnes en eller flere av de åtte prioriterte artene i kommunen?

- Ja
- Nei

(dersom svaret på spørsmål 5 er "nei" går undersøkelsen videre til spørsmål 23, se side 6 under)

Under er spørsmål om prioriterte arter der vi ber om svar (elektronisk) innen 16. juni 2014. I de tilfeller der PA har vært relevant i en sak eller planprosess ber vi om at sakspapirer (søknader, planutkast, planer, innspill, vedtak, o.l. som vedgår PA) og ev. annen sentral dokumentasjon oversendes elektronisk innen 18. juni. Dette gjelder også saker der PA var relevant i en tidlig fase eller underveis, men der endelig utforming av tiltaket ikke påvirket en PA. Undersøkelsen dekker perioden fra 1. juli 2009 til 1. april 2014, inkludert pågående saker som ikke er avsluttet og saker påbegynt før naturmangfoldloven trådte i kraft i 2009, men avsluttet etter at loven trådte i kraft.

6. Hvilke prioriterte arter finnes i kommunen, og i ca. hvor mange lokaliteter finnes hver av disse artene i kommunen?

---

7. Hvor mange søknader om dispensasjon etter forskriftene om PA har kommunen eller tiltakshavere i kommunen fremmet og hvilke PA gjalt dette?

---

8. I hvor mange saker ble det gitt dispensasjon og for hvilke PA?

---

9. Kjenner kommunen til lokaliteter i kommunen der en dokumentert bestandsøkning eller en bedret tilstand for en PA har funnet sted etter at forskriftene om PA trådte i kraft i mai 2011, trolig eller helt sikkert som en konsekvens av prioritering av en art som PA?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, i hvilke tilfeller (husk også å oppgi prioriterte arter)?

---

10. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen der prioritering av en art som PA trolig eller helt sikkert har hatt positiv effekt (bestandsøkning/bedre tilstand/forhindret skader) for en lokalitet med en PA ved at prioriteringen har stoppet fysisk ødeleggelse av en lokalitet eller har endret utforming av et tiltak slik at potensielt negative effekter på arten ble redusert eller unngått?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi de saker eller planprosesser dette gjelder (og for hvilke PA).

---

11. Kjenner kommunen til andre årsaker (enn de under spørsmål 10) til at prioritering av en art som PA trolig eller helt sikkert har hatt positiv effekt (bestandsøkning/bedre tilstand/forhindret skader) for en lokalitet med en PA i kommunen? (merk: det kan krysses av for flere årsaker)

	Nei	Ja	Vet ikke
a) Bruk av tilskuddsordning for en PA	☐	☐	☐
b) Økt bruk av andre økonomiske virkemidler til fordel for en PA	☐	☐	☐
c) Økt skjøtsel av en PA	☐	☐	☐
d) Økt bevissthet og aktsomhet knyttet til en PA	☐	☐	☐
e) Positive effekter som følge av handlingsplan for en PA	☐	☐	☐
f) Ev. andre måter prioritering gjennom forskriftene om PA har hatt en positiv effekt for en PA	☐	☐	☐

Hvis ja, angi tilfellene dette gjelder (husk referanse til a-f over og oppgi hvilke PA det gjelder):

12. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen der prioritering av en art (PA) har ført til at saker eller planprosesser har blitt enklere, billigere eller mindre tidkrevende å gjennomføre?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser (og PA) dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak / planprosess.

13. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen der prioritering av en art (PA) har ført til at saker eller planprosesser har blitt vanskeligere, dyrere eller mer tidkrevende å gjennomføre?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser (og PA) dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak/planprosess.

I det neste spørsmålet er vi ute etter hvorvidt tidspunktet da PA ble et tema i saken (dvs. tidlig eller sent i behandlingen) har hatt betydning for tidsbruk og/eller kostnader i saker/ planprosesser som er oppgitt under spørsmål 12 og 13.

14. Vedrørende sakene eller planprosessene som ev. er oppgitt under spørsmål 12 og 13, har tidspunktet (i behandlingen) da det ble kjent at tiltaket kunne påvirke en PA (eventuelt tidspunktet arten fikk status som PA) hatt betydning for tidsbruk og/eller kostnader?

	Nei	Ja	Vet ikke
Tidspunkt har hatt konsekvenser for tidsbruk i sakene/ planprosessene	☐	☐	☐
Tidspunkt har hatt konsekvenser for kostnader i sakene/ planprosessene	☐	☐	☐

I saker eller planprosesser hvor tidspunktet har hatt betydning for tidsbruk og/eller kostnader, oppgi hvilke saker dette gjelder og hvordan tidspunktet har hatt betydning?

15. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen der prioritering av en art (PA) har ført til positive konsekvenser for grunneiere, rettighetshavere, næringsutøvere, kommunen eller andre?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser (og PA) dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak / planprosess.

16. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen der prioritering av en art (PA) har ført til negative konsekvenser for grunneiere, rettighetshavere, næringsutøvere, kommunen eller andre?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser (og PA) dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak / planprosess.

---

17. I hvilken grad mener kommunen det er tilstrekkelig kunnskap om regelverket for PA hos følgende aktører?

	I ingen grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke
a) Kommunen (på tvers av avdelingene)						
b) Fylkesmannen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Tiltakshavere						
d) Næringsutøvere og grunneiere						
e) Andre viktige aktører (angi hvilke dette gjelder)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvis ingen / liten / noe grad, hvilke tiltak bør prioriteres for å bedre kunnskapsnivået hos de ulike aktørene (husk referanse til a-e over og oppgi hvilke PA som ev. er spesielt sentrale)?

---

18. Har kommunen tilstrekkelig kunnskap om hvor prioriterte arter finnes i egen kommunen?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis nei, hva bør gjøres for å bedre kunnskapen, og for hvilke prioriterte arter er kunnskapen ev. særlig utilstrekkelig?

---

19. Har kommunen tilstrekkelig kunnskap om tilstanden til de prioriterte artene og ev. behov for tiltak i de aktuelle lokaliteter med en PA?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis nei, hva bør gjøres for å bedre kunnskapen, og for hvilke prioriterte arter er kunnskapen særlig utilstrekkelig?

---

20. Kjenner kommunen til at Fylkesmannen har gitt informasjon til allmennheten, inkludert grunneiere, rettighetshavere, næringsutøvere, kommunen eller andre om forekomster av PA, inkludert forekomster på eiendommer til grunneiere, rettighetshavere og næringsutøvere eller i kommunen?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, hva ble det gitt informasjon om, i hvilke år, på hvilke måter ble det gitt informasjon og for hvilke prioriterte arter?

---

21. Mener kommunen det er rom for forbedringer eller forenklinger i praktiseringen av regelverket om prioriterte arter?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, hvilke forbedringer eller forenklinger?

---

22. Har kommunen andre kommentarer eller forslag knyttet til praktiseringen av regelverkene om prioriterte arter, effekter av regelverket eller lignende?

Del 2: Utvalgte naturtyper - spørsmål til kommunene

Multiconsult utfører en gjennomgang av praktiseringen av naturmangfoldloven på vegne av Klima- og miljødepartementet. Ett av de fire regelverkene der praktiseringen gjennomgås er utvalgte naturtyper (UN), jfr. forskrift av 13. mai 2011 (slåttemark, slåttemyr, hule eiker, kalklindeskog og kalksjøer, totalt fem naturtyper). Gjennom denne delen av spørreskjemaet (del 2) innhenter vi informasjon om saker eller planprosesser der UN har vært en relevant problemstilling i kommunen. Der det er relevant ber vi om at det innhentes informasjon fra andre avdelinger eller personer hos kommunen.

23. Finnes det utvalgte naturtyper i kommunen?

- Ja
- Nei

(dersom svaret på spørsmål 23 er "nei" går undersøkelsen videre til spørsmål 45, se side 10 under)

Under er spørsmål om utvalgte naturtyper der vi ber om svar (elektronisk) innen 16. juni 2014. I de tilfeller der UN har vært relevant i en sak eller planprosess ber vi om at sakspapirer (søknader, planutkast, planer, innspill, vedtak, klager på vedtak, klagevedtak o.l. som vedgår UN) og ev. annen sentral dokumentasjon oversendes elektronisk innen 18. juni. Dette gjelder også saker der UN var relevant underveis, men der endelig utforming av tiltaket ikke påvirket en UN. Undersøkelsen dekker perioden fra 1. juli 2009 til 1. april 2014, inkludert pågående saker som ikke er avsluttet og saker påbegynt før naturmangfoldloven trådte i kraft i 2009, men avsluttet etter at loven trådte i kraft.

24. Hvilke utvalgte naturtyper finnes det i kommunen, og i ca. hvor mange lokaliteter finnes hver av disse naturtypene i kommunen?

_____

25. Kjenner kommunen til at en utvalgt naturtype i kommunen har fått en dokumentert bedre tilstand etter at forskriftene om UN trådte i kraft i mai 2011, trolig eller helt sikkert som en konsekvens av at naturtypen ble en utvalgt naturtype?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, i hvilke tilfeller (husk også å oppgi utvalgte naturtyper)?

_____

26. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen der vurderinger av hensynskravet i naturmangfoldlovens § 53 har blitt gjort for lokaliteter med UN?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, i hvilke saker (og for hvilke UN) førte vurderingen etter § 53 ev. til at ødeleggelse av en lokalitet ble unngått eller at andre potensielt negative effekter på UN ble redusert eller unngått?

_____

27. Kjenner kommunen til andre tilfeller i kommunen (enn i konkrete saker der vurderinger i lys av hensynskravet i § 53 har vært viktig) der utvelgelsen av en naturtype trolig eller helt sikkert har hatt positiv effekt for tilstanden (bedre tilstand/forhindret skader) i en lokalitet med en utvalgt naturtype? (merk: det kan krysses av for flere årsaker)

	Nei	Ja	Vet ikke
a) Bruk av tilskuddsordning for en UN	☐	☐	☐
b) Økt bruk av andre økonomiske virkemidler til fordel for en UN	☐	☐	☐
c) Økt skjøtsel av en UN	☐	☐	☐
d) Økt bevissthet og aktsomhet knyttet til en UN	☐	☐	☐
e) Positive effekter som følge av en handlingsplan for UN	☐	☐	☐
f) Ev. andre måter utvelgelse gjennom forskriften om UN har hatt en positiv effekt for en UN	☐	☐	☐

Hvis ja, oppgi hvilke tilfeller dette gjelder (husk referanse til a-f over og oppgi hvilke UN det gjelder).

---

28. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen der konsekvenser for en UN ikke ble/er klarlagt i forbindelse med inngrep i en forekomst av den utvalgte naturtypen, jf.§ 53?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi saker eller planprosesser (og UN) dette gjelder og angi ev. årsaker til manglende klarlegging for hver sak / planprosess.

---

29. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen som berører en UN og der saksbehandlingen har blitt enklere, billigere eller mindre tidkrevende som en følge av at en naturtype ble en UN?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser (og UN) dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak / planprosess.

---

30. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen som berører en UN og der saksbehandlingen har blitt vanskeligere, dyrere eller mer tidkrevende som en følge av at en naturtype ble en UN?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser (og UN) dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak / planprosess.

I det neste spørsmålet er vi ute etter hvorvidt tidspunktet da UN ble et tema i saken (dvs. tidlig eller sent i behandlingen) har hatt betydning for tidsbruk og/eller kostnader i saker/ planprosesser som er oppgitt under spørsmål 29 og 30.

31. Vedrørende sakene eller planprosessene som ev. er oppgitt under spørsmål 29 og 30, har tidspunktet (i behandlingen) da det ble kjent at tiltaket kunne påvirke en UN (eventuelt tidspunktet arten fikk status som UN) hatt betydning for tidsbruk og/eller kostnader?

	Nei	Ja	Vet ikke
Tidspunkt har hatt konsekvenser for tidsbruk i sakene/ planprosessene	☐	☐	☐
Tidspunkt har hatt konsekvenser for kostnader i sakene/ planprosessene	☐	☐	☐

I saker eller planprosesser hvor tidspunktet har hatt betydning for tidsbruk og/eller kostnader, oppgi hvilke saker dette gjelder og hvordan tidspunktet har hatt betydning?

---

32. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen der utvelgelsen av en naturtype (UN) har ført til positive konsekvenser for grunneiere, rettighetshavere, næringsutøvere, kommunen eller andre?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser (og UN) dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak / planprosess.

---

33. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen der utvelgelsen av en naturtype (UN) har ført til negative konsekvenser for grunneiere, rettighetshavere, næringsutøvere, kommunen eller andre?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser (og UN) dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak / planprosess.

---

34. I hvilken grad brukes meldepliktsystemet for skogbruks- og jordbrukstiltak (naturmangfoldlovens §§ 54-55) i kommunen?

- I ingen grad
- I liten grad
- I noe grad
- I stor grad
- I svært stor grad
- Vet ikke

Eventuelle kommentarer:

---

35. Hvor mange saker etter meldepliktsystemet (§§ 54-55) har kommunen mottatt (oppgi antall tiltak/saker meldt for hvert år)?

2009 (01.07-31.12)	_____
2010	_____
2011	_____
2012	_____
2013	_____
2014 (01.01-31.03)	_____

36. Eventuelle kommentarer til spørsmål 35:

---

37. Hvor mange klager på saker etter meldepliktsystemet (§§ 54-55) har det vært (oppgi antall klager for hvert år)?

2009 (01.07-31.12)	_____
2010	_____
2011	_____
2012	_____
2013	_____
2014 (01.01. - 31.03)	_____

38. Eventuelle kommentarer til spørsmål 37:

---

39. I hvilken grad mener kommunen det er tilstrekkelig kunnskap om regelverket for UN hos følgende aktører:

	I ingen grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke
a) Kommunen (på tvers av avdelinger)						
b) Fylkesmannen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Tiltakshavere						
d) Næringsutøvere og grunneiere						
e) Andre viktige aktører (angi hvilke dette gjelder)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvis ingen / liten / noe grad, hvilke tiltak bør prioriteres for å bedre kunnskapsnivået hos de ulike aktørene (husk referanse til a-e over og oppgi hvilke UN som ev. er spesielt sentrale)

---

40. Har kommunen tilstrekkelig kunnskap om hvor de ulike utvalgte naturtyper finnes i egen kommune?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis nei, hva bør gjøres for å bedre kunnskapen, og for hvilke utvalgte naturtyper er kunnskapen særlig utilstrekkelig?

---

41. Har kommunen tilstrekkelig kunnskap om tilstanden til de utvalgte naturtypene i kommunen og ev. behov for tiltak i de aktuelle lokaliteter med en UN?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis nei, hva bør gjøres for å bedre kunnskapen, og for hvilke utvalgte naturtyper er kunnskapen særlig utilstrekkelig?

---

42. Kjenner kommunen til at Fylkesmannen har gitt informasjon til allmennheten, inkludert grunneiere, rettighetshavere og næringsutøvere, kommunen eller andre, om forekomster av UN, inkludert forekomster på eiendommer til grunneiere, rettighetshavere og næringsutøvere eller i kommunen?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, hva ble det gitt informasjon om, i hvilke år, på hvilke måter ble det gitt informasjon og for hvilke utvalgte naturtyper?

---

43. Mener kommunen det er rom for forbedringer eller forenklinger i praktiseringen av regelverket om utvalgte naturtyper?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, hvilke forbedringer eller forenklinger?

---

44. Har kommunen andre kommentarer eller forslag knyttet til praktiseringen av regelverket om utvalgte naturtyper, effekter av regelverket eller lignende?

Del 3: Miljørettslige prinsipper - spørsmål til kommunene

Multiconsult utfører en gjennomgang av praktiseringen av naturmangfoldloven på vegne av Klima- og miljødepartementet. Ett av de fire regelverkene der praktiseringen gjennomgås er de miljørettslige prinsippene (§ 8 om kunnskapsgrunnlaget, § 9 om føre-var prinsippet, § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, § 11 om kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, og § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder). Gjennom denne delen av spørreskjemaet (del 3) innhenter vi informasjon om hvordan de miljørettslige prinsippene praktiseres hos kommunen, samt informasjon om konkrete saker der de miljørettslige prinsippene har vært relevante i kommunen. Der det er relevant ber vi om at det innhentes informasjon fra andre avdelinger eller personer hos kommunen. Kommunen bes å svare på spørsmålene i lys av de regelverk (eksempelvis lovverk og tilskuddsordninger) som kommunen forvalter.

Under er spørsmål om de miljørettslige prinsippene der vi ber om svar (elektronisk) innen 16. juni 2014. Spørsmålene gjelder saker der kommunen har fattet vedtak og som kan berøre naturmangfold. Vi er i hovedsak interessert i praksisen for nyere saker, det vil si saker som har blitt behandlet i perioden mellom 1. januar 2013 og 1. april 2014. Spørsmålene gjelder primært beslutningsgrunnlaget forut for vedtaket og selve vedtaket.

I tillegg ber vi om at beslutningsgrunnlaget og vedtakene for i) den siste kommune(del)plan, ii) den siste reguleringsplan som er relevant for naturmangfold, iii) den siste byggesak som er relevant for naturmangfold, iv) den siste dispensasjonssak som er relevant for naturmangfold, og v) den siste landbruksrelaterte sak som er relevant for naturmangfold, oversendes elektronisk innen 18. juni (til gro.dyrges@multiconsult.no og svein.erik.harklau@multiconsult.no).

45. I hvilken grad er kommunens relevante saksbehandlere kjent med de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 for offentlig beslutningstaking?

- I ingen grad
- I liten grad
- I noe grad
- I stor grad
- I svært stor grad

46. Hvor henter saksbehandler informasjon om hvordan §§ 8-12 skal forstås og praktiseres?

_____

Under følger noen spørsmål om saker som berører naturmangfold der kommunen har fattet vedtak i perioden 1.1.2013 – 1.4.2014 (15 måneder).

47. I hvor mange saker som berører naturmangfold har kommunen fattet vedtak i perioden 1.1.2013 – 1.4.2014 (15 måneder)?

- Ingen
- 1-10
- 11-20
- 21-50
- 51-100
- over 100 (angi ca antall) _____

Eventuelle kommentarer:

_____

48. Hvilken type saker gjelder dette i hovedsak? (angi de viktigste typene saker)

_____

49. Hvilke regelverk er disse sakene behandlet etter (angi de viktigste regelverkene og ordningene)?

_____

50. Når kommunen fatter vedtak i saker som berører naturmangfold, i hvor stor andel av sakene vurderes §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven?

- Ingen
- Mindre enn 1/4 av sakene
  - | 1/4-1/2 av sakene
- 1/2-3/4 av sakene
- Over 3/4 av sakene
  - | Alle

Eventuelle kommentarer:

---

51. Der vurderingene etter §§ 8 til 12 fremgår av beslutningsgrunnlaget, hvordan framgår vanligvis vurderingene hos kommunen?

- Oftest samlet for alle paragrafene (§§ 8-12)
  - | Oftest vurdering separat per paragraf
  - | Begge deler (varierer fra sak til sak) i omtrent likt omfang

Eventuelle kommentarer:

---

52. Er vurderingene av §§ 8 til 12 integrert i vurderingene etter sektorregelverket, eller fremgår vurderingene av §§ 8 til 12 separat (for eksempel innledningsvis eller til slutt i drøftelsen og ikke som en integrert del av vurderingene etter sektorregelverket)?

- Oftest integrert i vurderingene etter sektorregelverket
- Oftest separat
  - | Begge deler (varierer fra sak til sak) i omtrent likt omfang

Eventuelle kommentarer

---

53. Når kommunen fatter vedtak i saker som berører naturmangfold, og §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven vurderes, hvilke paragrafer brukes vanligvis?

- § 8 om kunnskapsgrunnlaget
- § 9 om føre-var prinsippet
- § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning
- § 11 om kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver
- § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder
- Alle (§§ 8-12)

Eventuelle kommentarer:

---

54. Har kommunen utfordringer knyttet til bruken av én eller flere av paragrafene (§§ 8 til 12)?

	Ja, betydelige utfordringer	Ja, noen utfordringer	Nei, ingen betydelige utfordringer
§8			
§9	☐	☐	☐
§10	☐	☐	☐
§11			
§12	☐	☐	☐

55. Hvis kommunen mener det er utfordringer knyttet til bruken av en eller flere av paragrafene, hva er de viktigste årsakene til dette? (flere svar er mulig)

	Uklar rekkevidde av prinsippet	Mangler oppdatert informasjon om naturmangfold	Mangler informasjon om effekter av tiltaket på naturmangfold	Annet (vennligst forklar kort under)	Ingen betydelige utfordringer knyttet til bruken
§8	☐	☐	☐	☐	☐

§9	☐	☐	☐	☐	☐
§10	☐	☐	☐	☐	☐
§11	☐	☐	☐	☐	☐
§12	☐	☐	☐	☐	☐

Eventuelle kommentarer (husk referanse til relevant paragraf):

---

56. Finnes det hos kommunen rutiner for å sikre at §§ 8 til 12 vurderes, samt hvordan disse vurderingene skal foretas, som del av saksbehandlingen i saker som berører naturmangfold?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Eventuelle kommentarer:

---

57. Hvis ja, er rutineene dokumentert?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Eventuelle kommentarer:

---

58. Hvis ja, hvem har utarbeidet rutineene?

Hvis det finnes slike rutiner, ber vi om at rutineene sendes til oss sammen med annet etterspurt materiale (elektronisk).

59. Når kommunen utøver offentlig myndighet i saker som berører naturmangfold, hvor ofte får vurderingene etter §§ 8 til 12 betydning for resultatet / vedtaket i saken?

- Aldri
- Av og til
- Ofte
- Alltid
- Vet ikke

60. Dersom vurderingene etter §§ 8 til 12 aldri eller av og til påvirker resultatet / vedtaket i saken, hva er de viktigste årsakene til dette?

---

61. Dersom vurderingene etter §§ 8 til 12 ofte eller alltid påvirker resultatet / vedtaket i saken, hva er de viktigste årsakene til dette?

---

62. I hvilken grad erfarer kommunen at §§ 8 til 12 er gode verktøy for å ta vare på naturmangfold?

	I ingen grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
§ 8	☐	☐	☐	☐	☐
§ 9	☐	☐	☐	☐	☐
§ 10	☐	☐	☐	☐	☐
§ 11	☐	☐	☐	☐	☐
§ 12	☐	☐	☐	☐	☐
Alle fem paragrafene sett under ett	☐	☐	☐	☐	☐

Eventuelle kommentarer:

---

63. Når kommunen behandler saker som berører naturmangfold, anslå hvor stor andel av den totale tiden brukt til behandling av saker som normalt går med til å vurdere §§ 8 til 12.

- Mindre enn 1%
- 1-5%
- 5-10%
- 10-15%
- 15-20%
- Over 20%
- Ikke mulig å anslå (forklar hvorfor under)

Eventuelle kommentarer:

---

64. I hvilken grad har vurderinger av §§ 8 til 12 ført til en merbelastning (tidsmessig) for kommunen, sammenlignet med tiden som forut for naturmangfoldloven ble brukt for å vurdere konsekvenser for natur i henhold til sektorregelverket?

- I ingen grad
- I liten grad
- I noe grad
- I stor grad
- I svært stor grad

Forklar hvorfor merbelastningen er vurdert som ingen/ liten/ noe/ stor/ svært stor:

---

65. Når kommunen behandler saker som berører naturmangfold, anslå hvor ofte vurderinger etter §§ 8 til 12 fører til at den øvrige saksbehandlingen blir forsinket, for eksempel i påvente av ytterligere kartlegging (se her bort fra tid man uansett ville brukt på å vurdere naturmangfold i henhold til sektorregelverket)?

- Aldri
- I mindre enn $\frac{1}{4}$ av sakene
- $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ av sakene
- $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ av sakene
- Over $\frac{3}{4}$ av sakene
- I alle saker

Angi eventuelle hovedårsaker til at vurderinger etter §§ 8 til 12 medfører forsinkelser for øvrig saksbehandling:

---

66. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen (mellom 1.1.2013 og 1.4.2014) der vurderinger etter §§ 8 til 12 har ført til at enkeltsaker eller planprosesser har blitt vanskeligere, dyrere eller mer tidkrevende å gjennomføre?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak / planprosess.

---

67. Kjenner kommunen til saker eller planprosesser fra kommunen (mellom 1.1.2013 og 1.4.2014) der vurderinger etter §§ 8 til 12 har ført til at saker eller planprosesser har blitt enklere, billigere eller mindre tidkrevende å gjennomføre?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, oppgi hvilke saker eller planprosesser dette gjelder og angi ev. årsaker for hver sak / planprosess.

---

68. I hvilken grad har det betydning for tidsbruk, forsinkelser mv. på hvilket tidspunkt i saksbehandlingen vurderingene etter §§ 8 til 12 ble foretatt (eksempelvis mer eller mindre tidsbruk eller forsinkelser alt etter om naturmangfold/§§8-12 ble vurdert tidlig eller sent i et saksforløp)?

- I ingen grad
- I liten grad
- I noe grad
- I stor grad
- I svært stor grad

Forklar valg av svaralternativ:

---

69. I hvilken grad kjenner de hos kommunen som behandler og fatter vedtak i saker som berører naturmangfold til veilederen til naturmangfoldloven kapittel II, «Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk – en praktisk innføring» (Miljøverndepartementet, 2012)?

- I ingen grad
- I liten grad
- I noe grad
- I stor grad
- I svært stor grad

70. Når kommunen behandler og fatter vedtak i saker som berører naturmangfold, i hvilken grad bruker saksbehandlerne veilederen til naturmangfoldloven kapittel II?

- I ingen grad
- I liten grad
- I noe grad
- I stor grad
- I svært stor grad

71. Når veilederen benyttes, i hvilken grad oppleves veilederen som nyttig for saksbehandlingen?

- I ingen grad
- I liten grad
- I noe grad
- I stor grad
- I svært stor grad

Hvordan kan veilederen eventuelt endres for å bli et mer nyttig verktøy i saksbehandlingen?

---

72. Hvor stor andel av relevante saksbehandlere hos kommunen har fått opplæring i naturmangfoldloven?

- Ingen
- Mindre enn $\frac{1}{4}$
- $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$
- $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$
- Over $\frac{3}{4}$
- Alle

73. Hvilke ev. behov for opplæring i de miljørettslige prinsippene finnes hos kommunens ansatte?

---

74. I hvilken grad mener kommunen det er tilstrekkelig kunnskap om regelverket knyttet til de miljørettslige prinsippene hos følgende aktører:

	I ingen grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke	
a) Kommunen (på tvers av avdelinger)							
b) Fylkesmannen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
c) Tiltakshavere							
d) Næringsutøvere og grunneiere							
e) Andre viktige aktører (angi hvilke dette gjelder)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	_____

Hvis ingen / liten / noe grad, hvilke tiltak bør prioriteres for å bedre kunnskapsnivået hos de ulike aktørene (husk referanse til a-e over)?

75. I hvilken grad mener kommunen det er tilstrekkelig kunnskap om naturmangfold hos følgende aktører:

	I ingen grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke	
a) Kommunen (på tvers av avdelinger)							
b) Fylkesmannen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
c) Tiltakshavere							
d) Næringsutøvere og grunneiere							
e) Andre viktige aktører (angi hvilke dette gjelder)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	_____

Hvis ingen / liten / noe grad, hvilke tiltak bør prioriteres for å bedre kunnskapsnivået hos de ulike aktørene (husk referanse til a-e over)?

76. Mener kommunen det er rom for forbedringer eller forenklinger i praktiseringen av regelverket om de miljørettslige prinsippene?

- Nei
- Ja
- Vet ikke

Hvis ja, hvilke forbedringer eller forenklinger?

77. Har kommunen andre kommentarer eller forslag knyttet til praktiseringen av regelverket om de miljørettslige prinsippene, effekter av prinsippene eller lignende?